

EUROOPAN KOMISSIO EUROOPAN UNIONIN ULKOASIOIDEN
JA TURVALLISUUSPOLITIIKAN
KORKEA EDUSTAJA

Bryssel 21.3.2012
JOIN(2012) 6 final

**YHTEINEN TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

EU:n ja Tyynenmeren alueen kehityskumppanuuden uudistaminen

YHTEINEN TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE

EU:n ja Tyynenmeren alueen kehityskumppanuuden uudistaminen

1. EU JA TYYNENMEREN ALUE

Tyynenmeren alueesta on tulossa yksi EU:n ja monien sen strategisten kumppaneiden, kuten Yhdysvaltojen, Japanin, Kiinan, Venäjän ja Intian, ulkopoliittikan painopiste. Tähän ovat vaikuttaneet alueen kasvava geostrateginen merkitys ja yleinen tietoisuus siitä, miten alttiita Tyynenmeren saaret ovat ilmastonmuutoksen vaikutuksille. Myös muut kahdenväliset kumppanit ja monenväliset instituutiot ovat lisäämässä läsnäoloaan alueella.

Useimmat EU:n jäsenvaltiot jättävät ulkopoliittisten intressiensä ajamisen alueella EU:n tehtäväksi. EU käy säännöllistä poliittista vuoropuhelua Tyynenmeren maiden ja alueiden kanssa ja on niiden vaikutusvaltainen avunantaja ja kumppani.

EU:lla on Tyynenmeren alueella kumppanuus 15 itsenäisen saarivaltion¹, neljän merentakaisen maan ja alueen² sekä Tyynenmeren saarten foorumin lisäksi Australian ja Uuden-Seelannin kanssa, jotka ovat foorumin keskeisiä jäseniä ja samanmielisiä kumppaneita.

Maailmanlaajuisena toimijana EU pyrkii uudistamaan ja lujittamaan kumppanuuksiaan irtautumalla perinteisestä avunantaja–avunsaaja-suhteesta. Vuonna 2006 laadittu Tyynenmeren aluetta koskeva EU:n strategia³ oli ensimmäinen askel tähän suuntaan. Sen seurauksena EU:n ja Tyynenmeren saarten foorumin välistä poliittista vuoropuhelua käydään nykyään ministeritasolla.

EU:n olisi lisättävä kehitysyhteistyöpolitiikkansa vaikutusta asiasta laatimansa muutossuunnitelman⁴ mukaisesti ja vakiinnutettava asemansa alueen toiseksi suurimpana avunantajana Australian jälkeen⁵. Näin EU voi tehostaa kumppanuuksien poliittista ulottuvuutta ja vuoropuhelua, jota se käy Tyynenmeren alueen maiden kanssa aluetasolla sekä kahden- ja monenvälisesti. Tavoitteena on vahvistaa yhteistyötä ihmisoikeuksien, demokratian, hyvän hallintotavan ja kestäväen kehityksen aloilla sekä varmistaa YK:n peruskirjan ja kansainvälisen oikeuden täysimääräinen noudattaminen maailmanlaajuisesti.

¹ Cookinsaaret (ei äänioikeutta YK:ssa), Fidži, Itä-Timor, Kiribati, Marshallinsaaret, Mikronesian liittovaltio, Nauru, Niue (ei äänioikeutta YK:ssa), Palau, Papua-Uusi-Guinea, Salomonsaaret, Samoa, Tonga, Tuvalu ja Vanuatu.

² Pitcairn, Ranskan Polynesia, Uusi-Kaledonia sekä Wallis ja Futuna.

³ Päätelemät Tyynenmeren aluetta koskevasta EU:n strategiasta (yleisten asioiden neuvoston 2743. kokous 17.7.2006).

⁴ Komission tiedonanto *EU:n kehitysyhteistyöpolitiikan vaikutuksen lisääminen: muutossuunnitelma* (KOM(2011) 637, 13.10.2011).

⁵ Ks. OECD DCD-DAC, [Development Aid at a glance – Statistics by region – Oceania – 2011 edition](#).

Tämä yhteinen tiedonanto perustuu Cotonoun sopimukseen⁶ sekä EU:n Tyynenmeren-strategian täytäntöönpanosta saatuihin kokemuksiin. Siinä keskitytään EU:n Tyynenmeren-suhteiden kehitysnäkökohtiin ja ehdotetaan toimenpiteitä yhteistyön tehostamiseksi. Tärkeimpinä tavoitteina on

- lisätä johdonmukaisuutta yhtäältä EU:n kehitysyhteistyöpolitiikan, ilmastopolitiikan ja muiden politiikan alojen (esim. kauppa, ympäristö, kalastus ja tutkimus) ja toisaalta ihmisoikeuksien ja demokratian tukemisen välillä;
- mukauttaa ja järkeistää EU:n virallisen kehitysavun täytäntöönpanotapoja ja lisätä ilmastorahoitusta Tyynenmeren alueella lisäarvon, tulosten ja vaikutusten kasvattamiseksi;
- tukea Tyynenmeren alueella sijaitsevien merentakaisen maiden ja alueiden alueellista yhdentymistä ja parantaa niiden valmiuksia edistää EU:n arvoja ja tulla inhimillistä kehitystä tukevan osallistavan ja kestävä kasvun moottoreiksi;
- laatia Tyynenmeren alueen maiden kanssa asialista yhteisistä intresseistä YK:ta ja muita kansainvälisiä foorumeja varten;
- yhdistää voimat samanmielisten kumppaneiden kanssa keskeisten ihmisoikeuskysymysten ajamiseksi ja demokratiakehityksen tukemiseksi alueella.

YK:ssa tehdyn yhteisen työn, tiiviimmän poliittisen yhteistyön ja jäljempänä esiteltujen toimintalinjoja koskevien ehdotusten täytäntöönpanon tulokset olisi huomioitava ohjelmasuunnittelussa, joka koskee EU:n kehitysyhteistyötä Tyynenmeren maiden ja alueiden kanssa vuosina 2014–2020, sekä prosessissa, jolla EU uudistaa Tyynenmeren aluetta koskevaa toimintastrategiaansa.

2. TYYNENMEREN ALUEEN AINUTLAATUISUUS

2.1. Pieni koko, hajanainen sijainti, monimuotoisuus ja haavoittuvuus

Tyynenmeren saarivaltioissa ja alueilla asuu 10 miljoonaa ihmistä 552 000 neliökilometrin alueella, jota ympäröi 30 miljoonan neliökilometrin suuruinen talousvyöhyke ja joka sijaitsee mahdollisimman kaukana EU:sta.

Suurin osa Tyynenmeren maista ja alueista on pieniä saarivaltioita. Niistä 10 kuuluu maailman 15 pienimmän talouden joukkoon ja kolme on atolleja, joiden maanpinta nousee vain hieman merenpinnan yläpuolella. Niiden väestö on vähälukuinen ja hajallaan varsin laajalla alueella. Näiden maiden ja alueiden luonnonvarat sekä taloudelliset, institutionaaliset ja inhimilliset resurssit ovat rajalliset, ammattitaitoisen työvoiman maastamuuttoaste suuri ja palvelujen tarjoamisesta ja tavaroiden tuonnista aiheutuvat kustannukset hyvin korkeat. Monien Tyynenmeren saarivaltioiden ja alueiden taloudet ovat vahvasti riippuvaisia luonnonvarojen hyödyntämisestä syntyvistä tuloista, kuten ulkomaisille aluksille myytävistä kalastusluvista. Julkisella sektorilla on vahva asema, vaikka joissain maissa on heikko hallinto, yksityissektorin on vaikea saada rahoitusta ja mittakaavaetuja on hankala saavuttaa.

⁶ Vuoteen 2020 voimassa oleva Cotonoun sopimus sääntelee EU:n ja 79 Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maan (nk. AKT-maat) välistä kumppanuutta politiikan, kehitysyhteistyön ja kaupan aloilla.

Syrjäinen sijainti ja rajalliset kaupankäyntimahdollisuudet puskevat nämä maat maailmantalouden reunamille. Monien Tyynenmeren saarivaltioiden ja alueiden riippuvuus avusta ja hajanaisuus ovat keskeisiä haasteita niiden kehitykselle.

Konfliktista toipuvalla Itä-Timorilla on samantyyppisiä rakenteellisia ongelmia kuin monilla muilla kehitysmailla. Se osallistuu Tyynenmeren saarten foorumin toimintaan vain osittain ja toivoo voivansa liittyä Kaakkois-Aasian maiden liittoon (ASEAN). Tyynellämerellä sijaitsevien merentakaisen maiden ja alueiden kehitystaso on lähellä EU:n keskiarvoa, ja ne ajavat alueen tiiviimpää yhdentymistä.

Papua-Uuden-Guinean ja Fidžin yhteenlaskettu osuus alueen maapinta-alasta on 88,6 prosenttia, bruttokansantuotteesta (BKT) 70 prosenttia ja väkiluvusta 74,5 prosenttia. Fidžissä ei ole vuoden 2006 jälkeen ollut perustuslain mukaista järjestystä, mutta maa on hitaasti siirtymässä demokratiaan. Papua-Uusi-Guinea aikoo panostaa hallintoon voidakseen hyötyä maksimaalisesti runsaasta luonnonvaroistaan ja inhimillisistä resursseistaan sekä kasvavasta yritystaloudesta olkoonkin, että valtaosa maassa toimivista yrityksistä on ulkomaalaisomisteisia.

2.2. Kehitysaskelia ja ilmastonmuutoksen vaikutuksia

Tyynenmeren alueen todellinen rikkaus on sen luonnon ainutlaatuinen monimuotoisuus ja monipuoliset ekosysteemit, jotka palvelevat väestöä keskeisellä tavalla. Varsinkin Itä-Melanesian saaret, Uusi-Kaledonia ja Polynesia-Mikronesia ovat todellisia monimuotoisuuden keskittymiä.

Valtameriresursseja uhkaavat kuitenkin saasteet, ylihyödyntäminen, elinympäristöjen muuttuminen ja haitalliset vieraslajit, ja trooppisia metsiä puolestaan metsäkato ja metsien tilan heikkeneminen.

Koko alue on altis luonnononnettomuuksille, jotka voivat aiheuttaa erittäin suuria inhimillisiä ja materiaalisia tuhoja.

Väestönkehitys lisää ympäristöön ja yhteiskuntaan kohdistuvia paineita entisestään. Nopeasti kasvava ja iältään nuori väestö tarvitsee koulutusta, työpaikkoja ja tulonhankintamahdollisuuksia. Vaikka ammattitaitoisen työvoiman maastamuutto onkin yksi keskeinen kehityksen jarru, maastamuuttajien rahälähetykset ulkomailta ovat monien Tyynenmeren maiden talouksien tukijalka. Muun muassa Australiassa ja Uudessa-Seelannissa on tänä päivänä suuria Tyynenmeren saarilta lähtöisin olevien asukkaiden yhteisöjä.

Demokratian periaatteita ja ihmisoikeuksia kunnioitetaan lähes koko alueella. Poikkeuksen muodostaa Fidži siellä vuonna 2006 tehdyn vallankaappauksen jäljiltä. Tyynenmeren maat ovat kuitenkin ratifioineet laiskasti ihmisoikeussopimuksia, ja naisiin kohdistuva väkivalta ja naisten heikko edustus päätöksentekoeleimissä on niissä yleistä.

Tyynenmeren maat ovat hitaasti toipumassa maailmanlaajuisesta kriisistä. Tähän on myötävaikuttanut Aasian voimakkaana jatkuva kasvu. Yksityissektorin selviytymiskyky on edelleen kehno. Talouskasvu oli vuonna 2010 keskimäärin 0,8 prosenttia. Ennusteiden mukaan se on 1,7 prosenttia vuonna 2011 ja pysyy alhaisena vuonna 2012 luonnonvaroiltaan rikkaita maita (Papua-Uusi-Guinea, Salomonsaaret ja Nauru) ja Vanuatua lukuun ottamatta. Matkailun odotetaan lisääntyvän ja maastamuuttajien rahälähetysten elpyvän. Eniten kasvua uhkaa inflaatio, jota polttoaineiden ja elintarvikkeiden korkeat hinnat ruokkivat. Itä-Timorissa öljytuloilla rahoitettujen julkisten menojen kasvu johti siihen, että BKT nousi 9,5 prosenttia

vuonna 2010, ja kasvun ennustetaan nopeutuvan vuosina 2011 ja 2012. Useimmissa Tyynenmeren maissa makrotalouden vakaus ja varsinkin velkataakan kestävyys aiheuttavat kuitenkin edelleen huolta.

Siinä missä Papua-Uusi-Guinea on jäljessä kaikista vuosituhannen kehitystavoitteista, muut Tyynenmeren maat ovat edistyneet lapsikuolleisuuden vähentämisessä; edistyminen muissa vuosituhattavoitteissa on ollut vaihtelevaa. Itä-Timorissa edistyminen on ollut epätasaista. Se on edistynyt hyvin köyhyyden vähentämisessä mutta huonosti terveyteen liittyvissä tavoitteissa, mikä johtuu siitä, että valtaosa väestöstä kärsii puutteellisesta elintarviketurvasta.

Energiansaanti on yksi suurimmista haasteista. Tyynenmeren pienet saarivaltiot ovat erittäin riippuvaisia pääasiallisen energialähteensä eli öljyn tuonnista. Kansainvälisten hintojen epävakaus ja kuljetuskustannukset kuormittavat suuresti kansallisia talousarvioita, kasvattavat yleishyödyllisten laitosten ja yritysten toimintamenoja ja nostavat elintarvikkeiden ja sähkön hintoja. Uusiutuviin energialähteisiin liittyvät tekniikat ovat tarjonneet vaihtoehtoisia energiantuotantotapoja. Muutokset niin energian tarjonnassa (saatavuus) kuin kysynnässä (hintojen kohtuullisuus) ovat yhä suurempi uhka Tyynenmeren alueen energiavarmuudelle, jonka turvaamiseksi laadittiin vuonna 2009 toimintakehys. Väestöstä vain noin 30 prosentilla on sähköt, ja siitä valtaosa asuu kaupungeissa. Huonoin kattavuus (25 %) on Papua-Uudessa-Guineassa, Salomonsaarilla ja Vanuatulla ja paras (95 %) Cookinsaarilla, Guamissa, Naurussa, Niuessä, Pohjois-Mariaaneilla, Samoassa, Tongassa, Tokelaussa ja Tuvalussa.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat tuntuneet Tyynenmeren alueella jo vuosikymmenten ajan luonnononnettomuuksien, kuten trooppisten hirmumyrskyjen ja tulvien, määrän ja voimakkuuden lisääntymisenä. Merenpinnan nousu, meriveden tunkeutuminen ja rantaeroosio vähentävät asuinrakentamiseen käytettävissä olevaa maa-alaa, uhkaavat infrastruktuuria, vahingoittavat vesiviljelyä ja vaikuttavat makean veden varantoihin ja maatalouteen. Vesihuolto on edelleen merkittävä haaste Tyynenmeren saarivaltioissa ja alueilla, ja sen puute aiheuttaa vakavia, varsinkin naisiin, lapsiin ja kaukaisimmilla saarilla asuviin yhteisöihin kohdistuvia terveysuhkia. Veden lämpötilan nousu ja valtamerten happamoituminen ovat lisärasite jo valmiiksi köyhtyneelle luonnon monimuotoisuudelle ja heikentyneille ekosysteemeille, erityisesti koralliriutoille, mikä lisää alttiutta ilmastonmuutoksen vaikutuksille. Suurilla saarilla ilmastonmuutoksen vaikutukset koetaan kuivuuden, maanvyörymien ja tulvien voimistumisena manneralueilla. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen esimerkiksi omaksumalla ekosysteemiin perustuvia lähestymistapoja voi osaltaan parantaa palvelujen tarjontaa, uusiutuvien energialähteiden saatavuutta ja katastrofivalmiutta. Sopeutumistoimet voivat toimia kehityksen moottoreina kaikissa Tyynenmeren maissa. Onnettomuusriskin vähentäminen ekosysteemejä suojelemalla perustuu siihen, että luonto valjastetaan osaksi ratkaisua. Sopeutumistoimilla voidaan myös parantaa katastrofivalmiutta sellaisten onnettomuuksien varalta, jotka eivät suoraan liity ilmastonmuutokseen.

Papua-Uudessa-Guineassa on vielä runsaasti aarniometsää, mutta sen pinta-ala on nopeasti kutistumassa eri tekijöiden, muun muassa monien laittomina pitämien hakkuiden, seurauksena. Papua-Uusi-Guinea voisi osaltaan torjua maailmanlaajuisista ilmastonmuutosta siirtymällä kestävään hakkuupolitiikkaan metsähallintoa ja maankäyttölainsäädäntöä parantamalla.

Ilmastonmuutos käynnistää sarjan toisiinsa kiinnittyviä vaikutuksia, jotka kohdistuvat muun muassa turvallisuuteen ja sukupuolten tasa-arvoon. YK:n turvallisuusneuvosto on huomauttanut, että merenpinnan noususta johtuva maapinta-alan kutistuminen saattaa olla

turvallisuushka varsinkin pienissä ja alavissa saarivaltioissa.⁷ EU on puolestaan todennut, että ilmastonmuutoksella on merkittävä vaikutus turvallisuuteen, koska se moninkertaistaa uhat lisäämällä maankäyttöön sekä elintarvikkeiden ja energian hintoihin kohdistuvia paineita, ruokkimalla maastamuuttoa ja aiheuttamalla aavikoitumista.⁸ Ilmastonmuutos voi vaikuttaa naisiin ja miehiin eri tavalla. Tästä syystä Tyynenmeren alueen ministerit ovat todenneet, että ilmastonmuutosstrategioita laadittaessa on otettava paremmin huomioon naisten osaaminen, kokemukset ja prioriteetit. Ministerit ovat todenneet myös sen, että sukupuolten epätasa-arvo ja ihmisoikeusrikkomukset rapauttavat maiden valmiuksia puuttua ilmastonmuutoksen vaikutuksiin, ja kehottaneet alueen hallituksia lunastamaan asiaa koskevat sitoumuksensa.⁹

Ilmastonmuutoksen vaikutusten on ennustettu voimistuvan. Ne vievät pohjaa kehityskaskelilta ja kestävältä kasvulta ja tekevät vuosituhattavoitteiden saavuttamisesta Tyynenmeren alueella entistä paljon vaikeampaa. Kokonaisista maista voi tulla asuinkelvottomia tai ne voivat kadota kartalta aiheuttaen väestöliikkeitä.

2.3. Tyynenmeren omat keinot vastata kehityshaasteisiin

Tyynenmeren alueen asukkaat ovat kamppailleet rakenteellisten haasteiden kanssa jo vuosisatoja. Ajan mittaan niihin on löytynyt maakohtaisia ratkaisuja, ja usein Tyynenmeren saarivaltiot ja alueet ovat yhdistäneet voimansa aluetasolla poliittisen yhteistyön, rahoituksen, kehityksen, kaupan, kalastuksen, turvallisuuden, lainvalvonnan, ihmisoikeuksien, ympäristön, energian, sosiaali- ja kulttuuriasioiden, liikenteen, infrastruktuurin, tutkimuksen ja televiestinnän kaltaisissa kysymyksissä.

Tyynenmeren maat ja alueet ovat jo reagoineet ilmastonmuutokseen. Merenpinnan nousuun sopeutuakseen ne ovat istuttaneet uusia mangrovemetsikköjä, suojelleet koralliriuttoja, rakentaneet rantavalleja, altaita ja suolanpoistolaitoksia, kehittäneet uusia lajikkeita, tukeneet viljelyn monipuolistamista tai siirtäneet infrastruktuureja ja/tai väestöä. Jotkut maat ottavat muuttoliikkeen vaikutukset huomioon sopeutumistoimissaan. Alueellista yhteistyötä tehdään paljon. Yksi esimerkki *Micronesia Challenge* -niminen hanke, jonka puitteissa Mikronesian maat ja alueet pyrkivät suojelemaan 30 prosenttia rannikkovesistä ja 20 prosenttia metsämaasta vuoteen 2020 mennessä. Ilmastotoimia, onnettomuusriskin vähentämistä ja pelastusjohtamista varten on lisäksi olemassa kattavat alueelliset rakenteet.

Toistaiseksi alueella toimii suhteellisen pieni joukko avunantajia ja kehityskumppaneita, mutta heidän määränsä on kasvussa. Australia ja Uusi-Seelanti ovat Tyynenmeren saarten foorumin jäseniä ja alueen suurimmat kahdenväliset avunantajat. Tärkein monenvälinen kumppani on Aasian kehityspankki. Yhdysvalloilla on vakiintuneet yhteistyöjärjestelyt (nk. compacts) pohjoisella Tyynellämerellä. Taiwan, Japani ja Korea ovat lisäämässä antamansa avun määrää, ja Kiinan rooli Tyynellämerellä kasvaa jatkuvasti. Myös muut kahden- ja monenväliset kumppanit ovat aktivoitumassa alueella.

⁷ YK:n turvallisuusneuvoston avoin keskustelu kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden säilyttämisen ja ilmastonmuutoksen välisistä kytköksistä heinäkuussa 2011: <http://www.un.org/News/Press/docs/2011/sc10332.doc.htm>.

⁸ EU:n ilmastodiplomatiaa koskevat päätelmät (ulkoasiainneuvoston 3106. kokous 18.7.2011.)

⁹ Ilmastonmuutosta käsittelevä ministeritason seminaari, joka järjestettiin heinäkuussa 2011 samanaikaisesti Tyynenmeren alueen naisministerien neljänneen tapaamisen kanssa.

Tyynenmeren alueen johtajat laativat vuonna 2009 avunantajille tarkoitetun *Cairns Compact* -nimisen aloitteen kehitystyön koordinoinnin parantamiseksi. Aloitteella pyritään vähentämään avun pirstaloitumista, helpottamaan sen hallinnointia ja parantamaan sen tuloksellisuutta lisäämällä maajärjestelmien ja monivuotisten rahoitussitoumusten käyttöä, yhdistämällä rahoitusvaroja, delegoimalla avun täytäntöönpanoa ja laatimalla yhteisiä analyysejä. Tyynenmeren saarten foorumi on laatinut yhdessä kehityskumppaneidensa kanssa etenemissuunnitelman foorumin jäsenmaiden julkisten menojen hallinnoinnin, julkisten hankintojen, vastuullisuuden ja seurantarjestelmien kehittämiseksi. Tavoitteena on lisätä maajärjestelmien käyttöä virallisen kehitysavun kanavointiin, mukaan lukien budjettituen käyttö edellyttäen, että maa täyttää tukikelpoisuusehdot.

Tyynenmeren alueen johtajat vahvistivat vuonna 2011, että ilmastonmuutos on alueen suurin yksittäinen uhka ja että sitä koskeviin sopeutumistoimiin tarvitaan rahoitusta. Ilmastorahoituksen saatavuuden ja hallinnoinnin parantamiseksi Tyynenmeren saarten foorumin jäsenmaiden talousministerit suosittelevat, että rahoitustapojen pitäisi perustua avun tuloksellisuuden periaatteisiin ja että ilmastonmuutostoimet olisi sisällytettävä kansallisiin talousarvioihin ja kehityssuunnitelmiin. Tavoitteena on käyttää maajärjestelmiä aina kun se on mahdollista, varsinkin budjettitukea myönnettäessä, koska budjettituki on avun täytäntöönpanotavoista kaikkien tuloksellisin.

3. EU:N JA TYYNENMEREN ALUEEN KEHITYS- JA ILMASTOYHTEISTYÖN TEHOSTAMINEN

EU:lla on ulkoista toimintaa varten käytössään monenlaisia toimintalinjoja ja välineitä, jotka soveltuvat erityisen hyvin Tyynenmeren alueelle. EU:n olisi edustustojensa ja päätoimipaikkansa henkilöstön myötävaikutuksella esiinnyttävä alueella yhtenäisenä toimijana ja edistettävä tehokkaammin EU:n arvoja sekä Tyynenmeren alueelle ja EU:lle yhteisiä tavoitteita ja etuja monenvälisillä foorumeilla, kansainvälisissä neuvotteluissa ja suhteissa muihin toimijoihin. Tyynenmeren alueen painopisteiden mukaisilla, EU:n tasolla koordinoituilla aloitteilla voitaisiin maksimoida EU:n ulkoisten toimien lisäarvo alueella.

Muutossuunnitelmasta¹⁰ ja budjettitukea koskevasta uudesta lähestymistavasta¹¹ annetuissa komission tiedonannoissa ehdotetaan poliittisen toimintakehyksen tehostamista EU:n kehitysyhteistyön keskittämiseksi ja sen vaikuttavuuden lisäämiseksi. Keinoina esitetään maajärjestelmien ja budjettituen käytön edistämistä mahdollisuuksien mukaan sekä toimintalinjoja koskevan vuoropuhelun tehostamista tuloksellisuuteen ja hyvään hallintotapaan keskittyen.

EU:n talousarviosta ja Euroopan kehitysrahastosta (EKR) Tyynenmeren maille sekä merentakaisille maille ja alueille vuosina 2008–2013 myönnettävän kehitys- ja ilmastorahoituksen määrä on noussut huomattavasti ja on noin 785 miljoonaa euroa¹².

¹⁰ EU:n kehitysyhteistyöpolitiikan vaikutuksen lisääminen: muutossuunnitelma (KOM(2011) 637, 13.10.2011).

¹¹ Kolmansille maille annettavaa EU:n budjettitukea koskeva uusi lähestymistapa (KOM(2011) 638, 13.10.2011).

¹² Noin 730 miljoonaa euroa 10. EKR:stä (70 miljoonaa euroa merentakaisille maille ja alueille) ja noin 56 miljoonaa euroa EU:n talousarviosta.

Tyynenmeren saarivaltioiden ja alueiden rakenteelliset ongelmat tekevät niistä poikkeuksellisia kehitysavun vastaanottajina ja toisaalta EU:n avusta alueelle erityisen tärkeää. EU:n haasteet alueella linkittyvät toisiinsa. Tavoitteena on

- lisätä alueelle annettuja rahoitussitoumuksia tehostamalla ja täydentämällä nykyistä virallista kehitysapua kansainvälisissä neuvotteluissa luvattulla, tuntuvalle ilmastorahoituksella sekä houkuttelemalla investointirahoitusta muista lähteistä;
- syventää poliittista vuoropuhelua ja muokata täytäntöönpanosääntöjä uudistuksia paremmin tukeviksi Tyynenmeren alueen kumppaneiden vaikeudet ja erityispiirteet huomioon ottaen lisääntyneen rahoitusavun vastaanottokyvyn parantamiseksi;
- vahvistaa koordinoitua ja vähentää avun pirstaleisuutta Tyynenmeren alueella;
- parantaa varsinkin ilmastonmuutosasioiden koordinoitua YK:ssa;
- varmistaa, että muilla politiikoilla kuin kehitysyhteistyöpolitiikalla edistetään Tyynenmeren alueen ja EU:n uudistunutta kehityskumppanuutta niin, että talouskasvu sidotaan hyvään hallintotapaan, kestävyys ja jaettuun vastuuseen julkishyödykkeistä.

3.1. Rahoituksen lisääminen

Komission hallinnoimat EU:n varat eivät riitä kattamaan Tyynenmeren alueen tarpeita. Siksi tarvitaan EU:n jäsenvaltioiden kahdenvälisiä rahoitussitoumuksia, joiden painopisteenä on ilmastorahoitus. Komissio ja Tyynenmeren saarten foorumin sihteeristö ovat antaneet yhteisen julistuksen ilmastonmuutoksesta¹³ ja käynnistäneet sen johdosta yhteisen aloitteen¹⁴. Ne ovat laatimassa toimintasuunnitelmaa yhteistyössä foorumin jäsenmaiden sekä EU:n jäsenvaltioiden ja muiden toimielinten kanssa aloitteen tavoitteiden toteuttamiseksi, EU:n toiminnan koordinoimiseksi Tyynenmeren alueella sekä virallisen kehitysavun ja ilmastorahoitukseen myönnettyjen lisämäärärahojen yhdistämiseksi muun muassa investointirahoitusta aktivoimalla.

Sen lisäksi, että EU:n maantieteellisillä ja temaattisilla ohjelmilla tuetaan ilmastonmuutokseen liittyvää toimintaa ja instituutioiden kehittämistä, niiden avulla Tyynenmeren saarivaltiot ja alueet voivat saada täydentävää ilmastorahoitusta (esim. vihreästä ilmastorahastosta, yrityksiltä ja hiilimarkkinoilta).

Ohjelmasuunnittelu ja toimintalinjoja koskeva vuoropuhelu ovat jatkossakin tärkeimmät välineet yhteistyön painopisteitä määriteltäessä. EU:n olisi muiden avunantajien kanssa toimintaa koordinoiden jatkettava Tyynenmeren saarivaltioiden ja alueiden tukemista niiden pyrkiessä parantamaan kansallisia kehityssuunnitelmia ja alakohtaisia politiikkoja. Tavoitteena on jatkaa tuloshakuista kehitystä sekä ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja sen vaikutusten lieventämiseen tähtäävien strategioiden toteuttamista. Samanaikaisesti on huolehdittava lisääntyneen avun moitteettomasta hallinnoinnista ja toimintatapojen kestävyyydestä.

¹³ <http://www.gcca.eu/usr//Joint-Declaration-PIFS-EU-2008.pdf>.

¹⁴ <http://www.gcca.eu/usr//Protocole-d-entente-Signe-a-Strasbourg.pdf>.

3.2. Tyynenmeren alueelle sopivat täytöntöönpanotavat

EU:n muutossuunnitelmassa ehdotetaan, että tulosten ja vaikutusten maksimoimiseksi EU:n yhteistyö keskitetään enintään kolmelle alalle. Suurien saarivaltioiden tapauksessa keskittyminen kahteen tai kolmeen alaan voi olla perusteltua, mutta valtaosassa pienempiä saaria pitäisi valita vain yksi yhteistyöala.

Tyynenmeren saarivaltioiden ja alueiden rakenteelliset vaikeudet edellyttävät täytöntöönpanotapojen mukauttamista ja hanke pohjaisen lähestymistavan rajoittamista siitä pienikokoisille hallinnoille aiheutuvan ylikuormituksen takia.

Alakohtaiset ohjelmat ja budjettituki soveltuvat paremmin kestävien tulosten tavoitteluun, koska ne on sovitettu kansallisiin kehityssuunnitelmiin ja alakohtaisiin strategioihin. Toimintalinjoja koskevan vuoropuhelun ja säännöllisten tulosarviointien ansiosta ne parantavat osaltaan palvelujen tarjontaa sekä instituutioiden toiminnan, toimintalinjojen ja sääntelyn tuloksia. Pitcairn, Salomonsaaret, Samoa, Tonga, Tuvalu, Uusi-Kaledonia ja Vanuatu ovat saaneet budjettitukea, koska niissä on laadittu terveet kansalliset kehityssuunnitelmat ja alakohtaiset strategiat, vahvistettu julkista varainhoitoa ja noudatettu järkevää makrotalouskehystä.

EU:n Tyynellämerellä rahoittaman alueellisen yhteistyön tukena ovat hyvin toimivat alueelliset järjestöt, joilla on jäsenmaidensa poliittinen tuki ja vakaa rahoituksellinen ja tekninen pohja. Muiden avunantajien tapaan EU sovittaa avustussopimusten avulla toimintansa näiden järjestöjen strategiaan työohjelmaiin ja tehokkaisiin tuloshakuisiin seurantajärjestelmiin.

EU:n apu pannaan jatkossakin täytöntöön hankkeiden muodossa, jos tukikelpoisuus muiden täytöntöönpanotapojen osalta ei täyty. Avulla tuetaan myös kansalaisjärjestöjen ja liikelämän järjestöjen aloitteita, yksittäisiä infrastruktuurihankkeita jne.

3.3. Valmiuksien kehittäminen ja tehokkuuden lisääminen

Monilla Tyynenmeren alueen hallituksilla on rakenteellisia ongelmia, jotka heikentävät niiden valmiuksia parantaa alakohtaisia politiikkoja ja julkisen varainhoidon järjestelmiä tai ottaa ilmastonmuutos huomioon kehitysstrategioissaan. Alueellisten järjestöjen on oltava avainasemassa näitä haasteita ratkottaessa. EU:n olisi tuettava alueellisia järjestöjä, jotta ne voivat avustaa jäseniään politiikan suunnittelussa ja harjoittamisessa sekä avun hallinnoinnissa ja täytöntöönpanossa erityisesti ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja sen vaikutusten lievittämisen aloilla. Lisäksi olisi edistettävä EU:n ja Tyynenmeren alueen kumppanuuksia erityisasiantuntemuksen siirtämiseksi ja institutionaalisen kehityksen tukemiseksi.

3.4. Koordinoinnin parantaminen EU:n sisällä ja muiden kumppaneiden kanssa

EU:n jäsenvaltioiden vähäinen edustus Tyynenmeren alueella helpottaa kehitys- ja ilmasto-rahituksen EU:n tasolla tapahtuvaa yhteisohjelmointia ja yhdistämistä koskevien mahdollisuuksien kartoittamista. EU:n ulkopuolisista kumppaneista koordinointi on kattavaa ja yhä tiiviimpää Australian ja Uuden-Seelannin kanssa, ja se kattaa työnjaon ja kaksisuuntaisen delegoidun yhteistyön. Siinä hyödynnetään suhteellisia etuja optimaalisella tavalla, ja se toimii mallina muille EU:n ulkopuolisille kumppaneille. Australia on ensimmäinen ei-eurooppalainen avunantaja, jonka kanssa EU on sopinut avunantoa koskevista delegoidun yhteistyön järjestelyistä. Niiden ansiosta *Australian Agency for*

International Development (AusAID) ja komissio voivat hyödyntää toistensa asiantuntemusta ja parantaa avun tuloksellisuutta.

3.5. Ilmastonmuutosasioita koskevan koordinoinnin parantuminen YK:ssa

Tyynenmeren alueen ja EU:n yhteistyö ilmastonmuutosasioissa on lisääntynyt yhteisen julistuksen (2008) ja yhteisen aloitteen (2010) myötä. Yhteistyö on johtanut Tyynenmeren saarivaltioiden, pienten saarivaltioiden ryhmän (AOSIS) ja pienten kehittyvien saarivaltioiden osalta yhteiseen lähestymistapaan YK:n ilmastonmuutossopimuksen puitteissa. Tyynenmeren saarten ja EU:n olisi jatkossakin pyrittävä sopimaan ilmastonmuutokseen sopeutumista ja sen vaikutusten lieventämistä koskevista yhteisistä kannoista alueellisissa järjestöissä.

Ilmastopuutuksesta Durbanissa käydyissä neuvotteluissa vähiten kehittyneet maat, AOSIS ja EU antoivat yhteisen julkilausuman, jossa ne toivoivat neuvotteluissa päästävän kunnianhimoiseen lopputulokseen. EU:n olisi jatkettava tämän yhteisrintaman lujittamista tavoitteenaan painostaa muita neuvottelukumppaneita asettamaan vaativammat tavoitteet ilmastonmuutokseen sopeutumiselle ja sen vaikutusten lieventämiselle.

4. EU:LLE JOHDONMUKAISEMPI POLITIIKKAYHDISTELMÄ TYYNENMEREN ALUEELLA

EU pyrkii Cotonoun sopimuksen ja EU:n Tyynenmeren-strategian täytäntöönpanosta saatujen kokemusten perusteella yhtenäistämään ulkopolitiikkansa ja sen välinevalikoimaa alueella sekä johdonmukaistamaan Tyynenmeren-politiikkaansa vuosien 2014–2020 ohjelmointijaksoa silmällä pitäen.

Yhteistyö kaupan, kalastuksen, tutkimuksen ja korkea-asteen koulutuksen aloilla voi sekin merkittävällä tavalla edistää EU:n alueella harjoittaman politiikan yhtenäisyyttä.

- EU ja Tyynenmeren alue tekevät runsaasti yhteistyötä kaupan alalla. EU aikoo Papua-Uuden-Guinean ja Fidžin kanssa tehdyn väliaikaisen kumppanuussopimuksen ja muiden maiden tekemien markkinoillepääsyä koskevien tarjousten pohjalta jatkaa kattavien kauppaj- ja kehityssopimusten tekemistä kaikkien alueen maiden kanssa, sillä Tyynellämerellä sijaitsevien AKT-maiden johtajat pitävät erittäin tärkeänä, että talouskumppanuussopimuksesta käytävät neuvottelut saadaan vuoden 2012 aikana menestykselliseen päätökseen. Vaihtoehtoisesti Tyynenmeren AKT-maat voisivat liittyä väliaikaiseen kumppanuussopimukseen, jossa nimenomaan määrätään tällaisesta mahdollisuudesta.
- EU:n ja Tyynenmeren alueen yhteistyö kalastuksen alalla perustuu EKR:n merkittävän rahoituksen lisäksi kolmeen kahdensivuliseen kalastuskumppanuussopimukseen sekä läntisen ja keskisen Tyynenmeren kalastuskomission puitteissa tehtävään monenväliseen kalastusalan yhteistyöhön. EU lisää tukeaan kestävä kalatalouden kehittämiseen sekä laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen torjumiseen. Tyynenmeren alueen ja EU:n olisi tehostettava läntisen ja keskisen Tyynenmeren kalastuskomissiossa tekemäänsä yhteistyötä kalatalouden hyvän hallinnoinnin edistämiseksi. Sitä varten voitaisiin harkita kokonaisvaltaisen kalastusstrategian laatimista Tyynenmeren aluetta varten. Strategia pantaisiin täytäntöön EU:n eri alojen (kalastus, kehitysyhteistyö, ympäristö ja tutkimus) välineitä tehokkaasti hyödyntäen.

- EU tehostaa tutkimuksen puiteohjelmansa avulla valmiuksiaan tutkia Tyynenmeren alueen kysymyksiä, tukee alueen omia tutkimushankkeita ja edistää EU:n ja Tyynenmeren alueen kumppaneiden välistä tutkimusyhteistyötä.
- Erasmus Mundus -ohjelma tarjoaa yhteistyömahdollisuuksia korkea-asteen koulutuksen alalla.

EU ottaa ihmisoikeudet, demokratian tukemisen ja hyvän hallintotavan entistä tiiviimmin osaksi alueella käyttämäänsä politiikkayhdistelmää.

- EU vahvistaa yhteistyötä samanmielisten kumppaneiden kanssa tukeakseen ihmisoikeussopimusten ja Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön ratifiointia ja täytäntöönpanoa koko alueella. EU kiinnittää erityishuomiota tiettyihin kysymyksiin, kuten naisiin kohdistuvaan väkivaltaan ja naisten erittäin vähäiseen edustukseen alueen päätöksentekokelemissä.
- EU jatkaa vaalitarkkailutoimintaa tarpeen mukaan ja tekee yhteistyötä samanmielisten kumppaneiden kanssa laatiakseen koordinoidun strategian demokratian palauttamiseksi Fidžiin.
- EU jatkaa Tyynenmeren saarivaltioiden ja alueiden tukemista niiden hallintojärjestelmien lujittamisessa, mukaan lukien ympäristön ja luonnonvarojen hallinta, ja ajaa kaivosteollisuuden avoimuutta edistävän kansainvälisen aloitteen (EITI) noudattamista.

EU haluaa vahvistaa ilmastotoimien asemaa politiikkayhdistelmässään ja aikoo siksi laatia EU:n toimijoille, jäsenvaltioille ja jäsenvaltioiden diplomaattiedustustoille kokonaisvaltaisen ilmastodiplomatiastrategian Tyynenmeren aluetta varten. Strategian tarkoituksena on ilmastomuutoksen huomioiminen kaikilla politiikan tasoilla, ilmastotoimien täytäntöönpanon tukeminen sekä ilmastomuutoksen ja kansainvälisen turvallisuuden välisten kytkösten ymmärtäminen Tyynenmeren alueella.

5. TOIMENPIDESUOSITUKSET

EU on sitoutunut Tyynenmeren alueeseen sekä poliittisesti että vaikutusvaltaisen kehityskumppanina. Resurssien käydessä yhä niukemmiksi on välttämätöntä lisätä tehokkuutta ja tuloksellisuutta keskittymällä toimintaan, jonka vaikutukset ovat mittavat ja jonka EU-lisäarvo on suuri, ja käyttämällä avun tuloksellisuutta edistäviä täytäntöönpanotapoja.

- (1) Säännöllisen poliittisen vuoropuhelun, jota EU käy Tyynenmeren saarivaltioiden, alueiden ja alueellisten järjestöjen sekä samanmielisten kumppaneiden kanssa, pitäisi helpottaa yhteisten kantojen muotoilua. Tavoitteena on varmistaa YK:n peruskirjan ja päätöslauselmien noudattaminen maailmanlaajuisesti, edistää kestävien ja rauhanomaisten ratkaisujen löytymistä maailman eri konflikteihin sekä tehostaa kehitys- ja ilmastoyhteistyötä erityisesti YK:n ilmastopöytäsoitteluissa.
- (2) Vuoteen 2012 mennessä kaikki Tyynenmeren alueen maat ovat saaneet ylimääräistä ilmastorahoitusta EU:lta ja osa niistä rahoitusta vuosittain toteutettavasta EKR:n vuosien 2008–2013 määrärahojen lisäksi. Euroopan ulkosuhdehallinto ja komissio aikovat EU:n kehitysyhteistyötä vuosiksi 2014–2020 ohjelmoidessaan esittää

jäsenvaltioille Tyynenmeren alueen yhteistä ohjelmasuunnittelua koskevia vaihtoehtoja sekä EU-tason mekanismien, joka mahdollistaa EU:n ja kahdenvälisten resurssien yhdistämisen ilmastomuutokseen sopeutumista ja sen vaikutusten lievittämistä varten myönnettävään lisätukeen.

- (3) Tuen, jota EU myöntää vaikutusten lieventämiseen varsinkin Papua-Uudessa-Guineassa ja Salomonsaarilla, pitäisi edistää synergioita metsälainsäädännön noudattamista, metsähallintoa ja puukauppaa koskevan aloitteen (FLEGT) ja metsäkadosta ja metsien tilan heikkenemisestä aiheutuvien päästöjen vähentämistä koskevan aloitteen (REDD) välillä.
- (4) EU:n apu Tyynenmeren saarivaltioille ja alueille olisi pantava täytäntöön parhaalla tapauskohtaisesti määritettävällä tavalla, mukaan lukien budjettituki ja eri tapojen yhdistäminen. Komission ehdottamissa EU:n budjettituen uusissa suuntaviivoissa tunnustetaan pienten kehittyvien saarivaltioiden sekä merentakaisen maiden ja alueiden tarpeet ja erityispiirteet.
- (5) EU:n olisi edistettävä avun tuloksellisuuden periaatteita Busanin korkean tason foorumin päätelmien ja sitoumusten mukaisesti työnjako ja yhteisohjelmointi mukaan lukien. Samoin olisi suosittava delegoitua yhteistyötä samanmielisten kumppanien kanssa Tyynenmeren alueella. EU:n olisi pyrittävä sektoritasolla yhteistoimintaan muiden avunantajien kanssa sopimalla yhteisistä, kumppanimaiden politiikkoja tukevista ohjelmista, käyttämällä yhteisiä indikaattoreita, maksuperusteita ja arviointeja sekä käymällä toimintalinjoja koskevaa vuoropuhelua kumppanimaiden hallitusten kanssa.
- (6) EU:n olisi Tyynenmeren saarten foorumin jäsenmaiden talousministerien antaman ohjeistuksen ja *Cairns Compact* -aloitteen mukaisesti pyrittävä kehittämään muiden kumppaneiden kanssa menetelmä, jolla parannetaan ilmasto- ja ympäristörahoituksen saantia ja hallinnointia saarilla. Menetelmää olisi testattava, jotta se voitaisiin ottaa käyttöön koko Tyynenmeren alueella.
- (7) EU:n olisi tehtävä yhteistyötä muiden avunantajien kanssa niillä vuosittaisilla tavoitteillaan liittyvillä aloilla, jotka ovat erityisen alttiita ilmastomuutoksen vaikutuksille (esim. vesihuolto ja uusiutuvat energialähteet). EU:n olisi tuettava näillä aloilla toteutettavia, vihreää kasvua edistäviä aloitteita muun muassa Tyynenmeren infrastruktuurivälineen avulla.
- (8) Jotta Tyynenmeren kumppaneiden valmiudet eivät joutuisi liian kovalle koetukselle, EU:n olisi edistettävä muiden kumppaneiden kanssa yhteisiä operaatioita, joita koordinoidaan Tyynenmeren saarivaltioiden, alueiden ja alueellisten järjestöjen kanssa.
- (9) EU:n olisi tuettava Tyynellämerellä sijaitsevien merentakaisen maiden ja alueiden yhteistyöpyrkimyksiä naapureidensa kanssa muun muassa ilmastomuutosasioissa.
- (10) Korkea edustaja ja komissio aikovat arvioida vastuiden uudelleenjaon toteutuskelpoisuutta ja vaikutuksia voidakseen maksimoida Tyynellämerellä sijaitsevien EU:n edustustojen tehokkuuden. Jako tapahtuisi sen perusteella, miten lähellä Tyynenmeren kumppanimaita edustustot sijaitsevat.

- (11) EU:n olisi jatkossakin otettava kansalaisyhteiskunnan, paikallisviranomaisten, yksityissektorin ja tutkijayhteisön edustajat mukaan alueella tekemäänsä yhteistyöhön. Se voi tapahtua tukemalla alueellista verkottumista sekä Tyynenmeren alueen ja EU:n kumppanuuksia ja edistämällä yleistä kiinnostusta ja julkista keskustelua Euroopassa huolenaiheista, jotka ovat yhteisiä Tyynenmeren saarivaltioille ja alueille ja niiden väestölle.